

БАЛАМ, СЕН ЕСЕЙДІҢ!

1-САБАҚ

0-1 жас

Бұл жас аралығында бала өз жынысын сезбейді.

Өз денесінің жақсылығы туралы ақпаратты ата-анасынан алады.

Эрогендік зона - ауыз. Ауыз арқылы бала алғашқы жылы ләззат алып, өз қажеттіліктерін өтейді.

Ата-ананың міндеті

0-1 жас

- ✓ Көтеру, сипау, балаға оның қандай тәтті екенін көрсету
- ✓ Баланың денесімен мейлінше көп қатынас жасау
- ✓ Емізген дұрыс. Емізе алмасаңыз бутылка беру кезінде денемен, көзбен ментально қатынас орнату керек

Қандай әрекет дұрыс емес?

✗ Дене шекарасын бұзу

(шekten тыс қытықтау, шымшу, тістеу т.с.с)

✗ Денемен қарым-қатынасты ұзу
немесе шектеу

✗ Физикалық процестерден жиіркену
(баланың құсығы, боғы, сідігі т.с.с)

✗ Жыныс мүшелерін мұқият күту,
жақсы көру (қатты сүюдің қажеті жоқ)

1 - 3,4 жас

Ләззат алу мүшесі ауыздан төмен жаққа қарай ауысады. Бала өзі денесіне бақылау жасай алады.

Содан ләззат алады.

Бала жыныс айырмашылықтарына белсенді қызыға бастайды. Ұл мен қыздың айырмашылықтарына назар аударады.

Бала жыныс мүшесін көрсетуі мүмкін.

Қыз белдемшесін көтеру, ұлдар шалбарын шешуі, көтенін шошаңдатуы мүмкін

Сексуалдық ойы жоқ. Басты мотив-жалаңаш денесін тану, қатынастағы шекараны зерттеу

НЕ ІСТЕМЕУ КЕРЕК?

Оғаш әрекеттеріне(төменгі жағын шұқығанға)
қатты эмоция көрсетпеу, ұялтпау, ұрмау, соқпау

Баланы дәретханаға үйретем деп
қатты эмоция бермеу

Жалаңаш денесі үшін ұялтпау

Сұрақтарын қараусыз қалдырмау

1 - 3,4 жас

Бала жыныс мүшесімен, басқа жерлерімен ойнағандай ойнауы мүмкін. Егер осы кезде ол ләззат алса (ойын барысында байқамай) арты мастурбацияға ұласуы мүмкін. Бірақ ондай ләззат сексуалдық емес, эмоционалдық ләззат

Баланың мастурбациясы үлкендердікіндей емес, ондағы босаңсу (разрядка) эмоционалды тыныштық үшін мазасыздықтан арылу мақсатында

Ата-ананың осы уақыттағы міндеттері:

- Жалаңаш дене туралы түсіндіру. Балаға әурет жерлерін көрсетіп, әдебін үйрету**
- Баланың шартты сексуалдық әрекеттерінен шошымау, қатты эмоция көрсетпеу**
- Баланың назарын басқаға аудару**
- Жыныстық сауалдарына баланың танымдық деңгейіне сәйкес жауап беру**

4-6 жас аралығы

Балалар жыныстық айырмашылығына одан әрі қызыға бастайды. Көп сұрақтар қояды. Туалетте, ваннадағы адамды сығалай бастауы мүмкін.

Ерекше ойындар кезеңі. (мама, папа боп ойнайды, жыныс мүшелерін бір-біріне көрсетеді, бір-бірінің үстіне жатып ойнайды).

Мотивтері әртүрлі болуы мүмкін. Яғни, эксперимент, көргенін қайталау, өзінің кім екенін түсіну

Ата-ананың міндеті

Балаларды өзге балалармен ойнату

Өз жынысына сәйкес амалдарға назар аудару

Боқауыз естісе қатты эмоция бермей, түсіндіру

Жыныс мүшелерін ұялмай атымен атау

(жаман сөзбен немесе еркелететін сөзбен емес)

Ата-анаға не істеуге болмайды?

Өзге балалардан бөлектеуге;

Белгілі бір ойындарды ойнауға
тыйым салуға;

Баланы қатты дамытам деп, шектен
шықпау керек

7 жастан жасөспірім кезеңге дейін

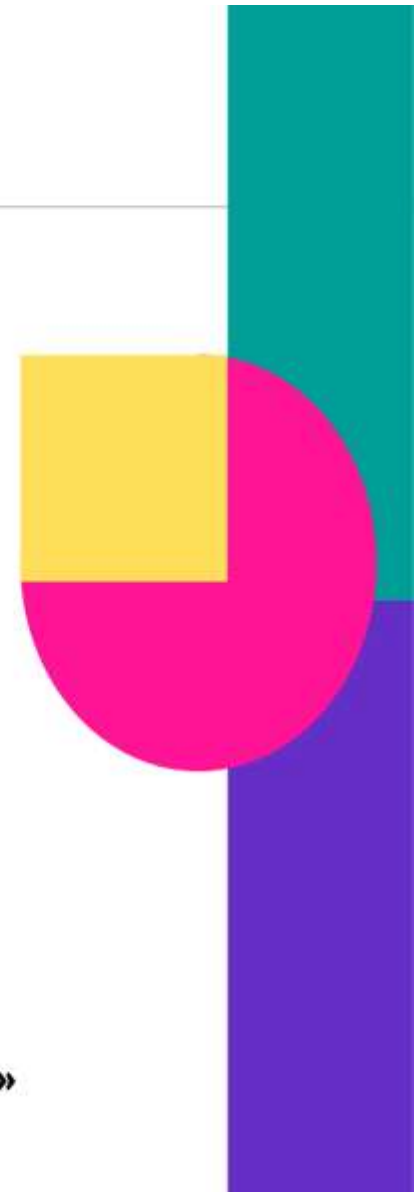
(7 - 10 ЖАС)

**ЖЫНЫСТЫҚ РӨЛІН, ЖЫНЫСТЫҚ СӘЙКЕСТІГІН,
ЖЫНЫСТЫҚ ТАНЫМДЫЛЫҒЫН МЕНГЕРУ УАҚЫТЫ**

**ЖЫНЫСТЫҚ РӨЛ - ӨЗ ЖЫНЫСЫНА САЙ ӘРЕКЕТ
ЕТУ СТАНДАРТТАРЫ. ОНЫ ЕР НЕ ӘЙЕЛ ДЕП
ТАНЫТАТЫН МІНЕЗ.**

**ЖЫНЫСТЫҚ СӘЙКЕСТІК - ӨЗІН БЕЛГІЛІ БІР
ЖЫНЫСҚА ЖАТҚЫЗЫП, СОЛ ЖЫНЫСТАН
КҮТІЛЕТІН ӘРЕКЕТТЕРДІ ОҢАЙ ЖАСАЙ АЛУ.**

ЖЫНЫСТЫҚ ТАНЫМДЫЛЫҚ - «МЕН ҚАНДАЙМЫН?»

7-10 ЖАС

СЕКСУАЛДЫ ӘРЕКЕТТЕР ҚАНДАЙ БОЛАДЫ?

**ДЕМОНСТРАЦИЯЛЫҚ ТҮРДЕ (ӨЗ ЖЫНЫСЫНЫҢ
АРАСЫНДА ЖЫНЫС МҮШЕЛЕРІН КӨРСЕТУ), ПСЕВДО
МАСТУРБАЦИЯ, ОҒАШ СЕКСУАЛДЫ ОЙЫНДАР**

**ЖАСӨСПІРІМ УАҚЫТЫНА ЖЕТКЕНШЕ КЕЙ БАЛАЛАР БІТІРМЕЙ ОРГАЗМ
АЛА АЛАДЫ. АЛ КЕЙ КЛИТОРЫ ҮЛКЕН, ТЕМПЕРАМЕНТТІ ҚЫЗДАР ДА
МАСТУРБАЦИЯ ЛӘЗЗАТЫН ЖАЙЛАП СЕЗІНЕ БАСТАЙДЫ.**

**БҰНЫ ДЕНЕСІМЕН МАНИПУЛЯЦИЯ БАРЫСЫНДА АНЫҚТАУЫ МҮМКІН.
МЫСАЛЫ, ВЕЛОСИПЕД ТЕБУ, АТҚА МІНУ, ТАР ІШКИІМ КИЮ, БҰТЫН
ҚЫСУ БАРЫСЫНДА.**

**МЕКТЕПКЕ БАРҒАННАН БАСТАП ҮЛГІ АЛАТЫН
ЖАҢА БЕЙНЕЛЕР ПАЙДА БОЛАДЫ.**

**ЖЫНЫСТЫҚ БЕЛГІГЕ САЙ БӨЛІНУ ҚАЛЫПТЫ
ҚҰБЫЛЫС**

**ТУЫСТАР, БАУЫРЛАР АРАСЫНДА СЕКСУАЛДЫ ОЙЫНДАР
БОЛУЫ МҮМКІН**

7-10 ЖАС

АТА-АНАНЫҢ МІНДЕТІ

**ҚЫЗ ТЕКТІ ҰЛДАРДЫҢ ӨМІРІНДЕ ӘКЕНІҢ НЕМЕСЕ
ОНЫҢ ОРНЫН БАСАТЫН ӨЗГЕ ЕРКЕКТЕРДІҢ РӨЛІН
АРТТЫРУ**

**ДЕНЕСІНДЕГІ БОЛАШАҚ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ
ЖАЙЛАП ТҮСІНДІРЕ БАСТАУ**

ГИГИЕНАҒА ҮЙРЕТУ

БАЛАНЫҢ КӨЗІНШЕ ЖАЛАҢАШТАНБАУ

**ӨЗГЕ ЖЫНЫСТЫ АДАМДАРМЕН БІРГЕ
ЖАЛАҢАШТАНБАУ, БІРГЕ ӘЖЕТХАНА, МОНШАҒА
БАРМАУ**

7-10 ЖАС

АТА-АНАЛАРҒА НЕ ІСТЕУГЕ БОЛМАЙДЫ?

**ӨЗГЕ ЖЫНЫСТАҒЫ БАЛАЛАРМЕН БОЛҒАН
СЕКСУАЛДЫ ОЙЫНДАРЫ ҮШІН ҰРЫП-СОҒУ,
ҰРСУ, ҰЯЛТУ ДҰРЫС ЕМЕС!**

Жасөспірім кез

Жыныстық жетілуде өте маңызды уақыт

Бұл кезеңнің ерекшелігі: гормоналды процестер бала өмірінің барлық салаасына әсер етеді. Денесі, мінезі, қоғамдағы әрекеті, қызығушылығы, өзін-өзі түсінуіне.

Гормондар әсерінен жасөспірімде гиперсексуальность туады.

■ Жасөспірім қыздар өз денесін зерттей бастайды.

■ Ұлдарда бұл сирек кездеседі. Өйткені олар ұялады.

■ Секс жасөспірімдер үшін тыйым салынғандықтан, ерте жыныстық қатынас көбіне өзіне сенімсіз немесе өзін өзі растауды талап ететін адамдарда болады.

Ерте жыныстық қарым-қатынасқа түсудің себебі

- ✓ Қатарлар арасындағы қысым
- ✓ Өзін төмен бағалау
- ✓ Жыныстық қарым-қатынас жасөспірімдерде өзін ересек сезінуге көмектеседі.
- ✓ Тәуелділік. Мысалы, жігітті ұстап қалу мақсатында.

Ата-ананың міндеті

Түсіністік таныту және түсіндіру!

Жеке қалатын кеңістікті қамтамасыз ету!

Баланың сексуалды дамуынан қорықпау және қажет болса арнайы мамандардан кеңес алу!

Баласының психо-эмоционалды және сексуалды дамуына оң әсер ететін ортада болуын қолдау!

НЕ ІСТЕУГЕ БОЛМАЙДЫ?

- ✘ Шектен тыс бақылау жасау**
 - ✘ Шектен шыққан қызығушылық**
 - ✘ Бала мен ата-ана арасында иерархия сақталуы тиіс**
 - ✘ Сексуалды өмірге, өз денесіне қызығушылығы үшін баланы ұялту, ұрсу**
 - ✘ Дәретхана, жуынатын бөлмеге аяқ астынан кіру (сол жыныстағы ата-ана тарапына тән нәрсе)**
 - ✘ Бөлмесінде жабылуға, жеке қалуға мыйым салу**
-

ҮЙ ЖҰМЫСЫ

**Барлық этаптармен танысып, өз тәжірбиеңізбен
салыстырыңыз**

Қай этапта сіз ұялту, қорқыту көрдіңіз?

Қай этапта қызығушылық, қуану, таңқалыс болды?

Сексуальность, жыныстық жетілудің қалыптасу кезеңдері

- 1. 0-3 жасқа дейін өз жынысын тану кезеңі
(Мен кіммін? Ұл, қыз?)**
 - 2. Өз жынысына сай, стереотиптердің қалыптасу
кезеңі (Ұлдар не істеу керек? Қыздар қандай болу
керек?)**
 - 3. Ориентацияның қалыптасуы, жыныстық жетілу
және алғашқы жыныстық қарым - қатынас
(12-25 жас аралығы)**
-